

Média od ledna 1968 do začátku normalizace v dubnu 1969

A. Democratizace médií v době Pražského jara

Posilování reformního křídla v samotné KSČ vyneslo na začátku ledna 1968 do funkce Alexandra Dubčeka. Tato změna zahájila období reform, pro něž se vžil pojem Pražské jaro. Cílem reformních snah bylo napravit ekonomické, společenské i politické deformace, které s sebou přineslo první dvacetiletí komunistické vlády. Tento proces obrody a ozdravení podporovala velká většina společnosti a byl založen i na reformní vůli samotné KSČ. Komunisté z dalších zemí východního bloku se československých reformem obávali a nechtěli připustit jejich potvrzení sjezdem KSČ.

KSČ se pokusila nejpodstatnější nazrálé problémy československé společnosti 60. let pojmenovat a nabídnout jejich řešení ve svém Akčním programu (ÚV KSČ jej přijal 5. dubna 1968), který proklamoval liberalizaci, pluralitní politický systém a plná občanská práva. Formuloval i základní teze nové mediální politiky, kterou Alexander Dubček shrnul jako „návrat ke svobodě tisku a (...) přijetí tiskového zákona, který by jasně vylučoval předběžnou cenzuru.“ Přesto byl Akční program již ve stávajícím kontextu reflektován s rozpaky. Jednalo se o dokument připravovaný v únoru a usnášený v průběhu března, konfrontovaný s realitou poloviny dubna.

Ministerstvo kultury a informací předložilo 21. května 1968 vládě ČSSR návrh opatření na úseku rozhlasu, televize a ČTK. Sdělovací prostředky měly v domácím zpravodajství intenzivněji pracovat a podporovat vládní usnesení a Akční program ÚV KSČ, v zahraničním zpravodajství dbát na to, aby nenarušovaly zájmy čs. zahraniční politiky. Všem členům vlády se ukládalo, aby všestranně vycházeli vstříc Čs. rozhlasu, Čs. televizi a ČTK a poskytovali jim potřebné informace a zároveň využívali pro svoji práci jejich služeb.

Svobodnější tvůrčí atmosféra ve společnosti vyústila v průběhu roku 1968 mimo jiné i v mnohem zajímavější mediální obsahy. Dvacet let hromaděné skandály přitahovaly pozornost veřejnosti a přebíjely její dlouho pěstovanou rezignaci na společenské dění. Náklady tisku podstatně rostly – u některých deníků téměř na dvojnásobek. Podobně rostla i poslechovost rádií a sledovanost televize. Zpětná vazba mezi novináři a čtenáři posilovala reformní snahy. K velmi reflektovaným tématům v médiích patřily např. nové pátrání po okolnostech smrti Jana Masaryka, průběh rehabilitací obětí politických procesů přelomu 40. a 50. let, útěk generála Jana Šejny do USA, úloha Lidových milic, nový pohled na události našich dějin (Mnichovská dohoda, náš západní odboj v době 2. světové války, zhodnocení osobnosti Julia Fučíka, politické procesy v době stalinismu).

V roce 1968 se Svaz čs. novinářů postavil za společenské změny období Pražského jara. Ve dnech 21. – 23. června 1968 se konal v Praze mimořádný sjezd Svazu čs. novinářů. S projevem zde vystoupil i první tajemník ÚV KSČ Alexander Dubček. Sjezd vyjádřil podporu jeho politice. Novináři jasně deklarovali požadavek zajištění svobody projevu a legislativního odstranění cenzury. V rámci novinářské organizace došlo ke změně uspořádání. Sjezd schválil federalizovanou organizaci Ústředí novinářů ČSSR, skládající se ze Svazu českých novinářů a ze Svazu slovenských novinářů. Ministerstvo vnitra potvrdilo stanovy Ústředí novinářů ČSSR 28. prosince 1968.

Požadavek zajištění svobody projevu byl také podporován Dělnickými výbory na obranu svobody tisku. První vznikl spontánně 23. dubna 1968 v Moravských chemických závodech jako reakce na vystoupení komunistického funkcionáře Aloise Indry na krajské konferenci KSČ v Ostravě, kde mluvil o zneužívání svobody projevu. První dělnický výbor deklaroval, že svoboda projevu není záležitostí jen novinářů, ale všech občanů. V průběhu května a června vzniklo 59 dalších dělnických výborů, které se peticemi a rezolucemi obracely na státní orgány s požadavkem na zákonem garantovanou svobodu slova a zrušení cenzury.

Nový přístup komunistů ke kontrole a řízení médií vyvrcholil 26. června 1968 přijetím zákona č. 84/1968 Sb., který novelizoval zákon č. 81/1966 Sb. o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích. Zákon stanovil: „Cenzura je nepřijatelná. Cenzurou se rozumějí jakékoliv zásahy státních orgánů proti svobodě slova a obrazu a jejich šíření hromadnými informačními prostředky. Tím není dotčena pravomoc prokurátora a soudu.“ Tato několikaslovná novela zrušila cenzuru. Jednalo se o mimořádně konfrontační normu – na jednu stranu nevídaná pětina poslanců nehlasovala pro zákon, na druhou stranu žádali novináři silnější, ústavní zákaz cenzury. Bylo zřejmé, že tuto novelu musí následovat nová a úplná kodifikace tiskového práva. Již 13. června vláda zrušila statut cenzurního úřadu – Ústřední publikační správy. Svým dosahem jako zásadní se ukázalo i rozhodnutí o zrušení ‚stop stavu‘ v přidělování papíru (například dosud omezené deníky již neměly mít nadále určeno, jaký maximální náklad smějí vytisknout).

Výzva „Dva tisíce slov, které patří dělníkům, zemědělcům, úředníkům, vědcům, umělcům a všem“ byla publikována v Literárních listech a denících Mladá fronta, Práce a Zemědělské noviny 27. června – v předvečer okresních konferencí KSČ, které měly volit delegáty na sjezd strany, a v době, kdy parlament projednal novelu tiskového zákona. Výzva vyvolala hysterickou reakci ‚sprátených‘ komunistických stran a československých konzervativců a naopak vstřícnou reakci československé veřejnosti. Výzvu na základě podnětu od vědců z Akademie věd napsal spisovatel Ludvík Vaculík. „Dva tisíce slov“ kriticky hodnotilo poúnorovou minulost komunistického Československa. Výzva vyjadřovala obavu, aby nedošlo ke zpomalení či dokonce ukončení politických reforem. Prvními signatáři „Dvou tisíc slov“ se stali známí vědci, umělci, sportovci. Postupně výzvu podepsalo 120 000 občanů. Spor o „Dva tisíce slov“ příznačně ilustruje přerod totalitního modelu médií k demokratickému. Navíc – přestože předsednictvo manifest odsoudilo (mělo obavy z reakce zemí Varšavské smlouvy), delegáti okresních konferencí KSČ se za něj v podstatě postavili.

B. Média v době intervence

V brežněvovském pojetí znamenala demokratizace médií v průběhu jara a léta 1968 smrtelnou hrozbu pro vedoucí úlohu KSČ. Jeden z výkladů příčin intervence ji kladl za vinu novinářům. Výtky ‚bratrských stran‘ bývaly dokumentované kritikou fungování československých médií – první tajemník ÚV KSSS Leonid Iljič Brežněv je s oblibou citoval.

K vojenskému přepadení Československa vojsky pěti zemí Varšavské smlouvy došlo v noci z 20. na 21. srpna 1968. Až na fakt, že se nepodařilo převzít pražskou budovu Čs. rozhlasu, odpovídaly výsledky vojenské operace v prvních hodinách záměrům intervenčního velení. Plán na vyvolání vnitrostranické krize a ovládnutí jednání předsednictva ÚV KSČ se ale nepodařilo naplnit: Předsednictvo vydalo prohlášení, v němž oznámilo vstup cizích vojsk do země, vyzvalo ke klidu, od intervence se distancovalo a oznámilo, že všichni vedoucí činitelé státu zůstávají ve svých funkcích. Toto prohlášení se podařilo odvysílat rozhlasem po drátě. Naopak se pro odpor zaměstnanců rozhlasu neuskutečnilo odvysílání ‚zvacího‘ dokumentu.

V prvních dnech a týdnech po intervenci hrála média důležitou sjednocovací roli, stala se hlavní stmelující silou veřejnosti (veřejného mínění) a do značné míry společnost vedla – v jejím odporu proti okupaci. Interventi se pokoušeli obsazováním budov rozhodujících médií omezovat jejich vliv. Většina deníků i časopisů vycházela ‚ilegálně‘ dál. Noviny vycházely improvizovaným způsobem i v několika vydáních denně. Vytiskované noviny byly bezplatně rozdávány na ulicích. Lidé se po přečtení noviny vzájemně předávali. Noviny informovaly o nejnovějších událostech. Vyzývaly občany ke klidu, aby nedošlo ke střetům občanů s vojáky Varšavské smlouvy, které by mohly vést ke krveprolití. Sovětské velení si uvědomovalo, že „informační válku“ prohrává a pokoušelo se tuto skutečnost změnit. Již 26. srpna 1968 nabídlo velení okupačních vojsk, že uvolní slovenský rozhlas a televizi, postupně nabízelo uvolňování dalších budov v závislosti na vyžadovaných personálních změnách. Vzhledem k počáteční neúspěšnosti při pokusech o pacifikaci a ovládnutí československých médií přistoupili interventi (a jejich českoslovenští spolupracovníci) k šíření informací (propagandistického charakteru) z vlastních sdělovacích prostředků. Začali z Drážďan vysílat intervenční rozhlasovou stanicí Vltava a vydávali periodikum Zprávy. To vyvolávalo mezi občany ČSSR mimořádné podráždění. Jednalo se o výrazně propagandistickou tiskovinu, která nebyla k vydávání registrována.

S vědomím, že intervenci se nepodařilo politicky dostatečně zaštitit, dopravili okupanti nejvyšší představitelé Československa do Moskvy a ti zde pod nátlakem podepsali 26. srpna tzv. Moskevský protokol, kde se zavázali k zásadním politickým krokům – mimo jiné i dostat média pod kontrolu.

C. Návrat cenzurních opatření

Krátce po návratu československých politiků byl usnesením vlády č. 292 ze dne 30. srpna zřízen Úřad pro tisk a informace (ÚTI) s úkolem sledovat a hodnotit činnost médií. První pokyny úřad vydal již 3. září 1968 – věnovaly se i vztahu k intervenci. Do konce roku 1968 vydal úřad ještě pět dalších pokynů, přesto byl stranicovými orgány kritizován za nedostatečnou razanci. Naopak novináři se bránili už samotnému zřízení cenzurního úřadu.

Dne 13. září 1968 Národní shromáždění schválilo zákon č. 127/1968 o některých přechodných opatřeních v oblasti tisku a dalších hromadných informačních prostředků. Zákon upřesnil formu a smysl existence úřadu (na Slovensku vznikl Slovenský úřad pro tisk a informace) a přenesl na ně některé působnosti ministerstva kultury a informací. Zákon znovu umožnil předběžnou cenzuru (a to přísnější než v původní podobě zákona z roku 1966), zřídil instituci zmocněnců a rozšířil systém sankcí proti vydavatelům (až po zrušení registrace). Skončilo krátké období zákonem ukotvené svobody tisku. Necelé tři měsíce po zrušení cenzury ji poslanci téměř jednomyslně znovu zavedli.

Listopadové plénum ÚV KSČ (proběhlo ve dnech 14. – 17. 11. 1968) provedlo první hrubou analýzu uplynulého období a přijalo směrnici pro další postup strany. Tento dokument ‚Hlavní úkoly strany v nejbližším období‘ významně ztížil možnost udržení reforem. Novináři a jejich organizace s časovým odstupem po intervenci překvapivě přestávali vydávat ke svobodě slova oficiální stanoviska. Již na podzim roku 1968 byla na několik týdnů zastavena periodika Reportér, Politika, Kulturní život.

V pražské Lucerně se dne 18. listopadu konal aktiv pražských novinářů, jehož účastníci podpořili polednovou politiku Dubčekova vedení KSČ. Požadovali schůzku s představiteli státu, aby se poradili, jak zabránit pokusům likvidovat svobodu tisku.

S počátkem roku 1969 a s federalizací ČSSR skončilo i hledání a příprava vhodné formy institucionalizace kontroly a řízení médií. Nadále již působily nově konstituované úřady: Federální výbor pro tisk a informace, Český úřad pro tisk a informace (ČÚTI) a Slovenský úrad pre tlač a informácie (SÚTI). Na počátku roku 1969 bylo již zjevné, že výsady médií prosazené za přechodného období rozsáhlejší tiskové (politické) svobody jara a léta 1968 jsou na ústupu a budou okleštěny a ztraceny. Novináři si přes veškeré své odhodlání situaci dobře uvědomovali a snažili se alespoň oklešťování svobody tisku brzdit.

Federální výbor pro tisk a informace především předkládal federální vládě návrhy zákonů a opatření a odpovídal za činnost federálních organizací působících v oblasti médií. Výbor zanikl v 70. letech.

Dva Úřady pro tisk a informace (Český a Slovenský), které pracovaly na úrovni republik, měly především chránit zájmy státu před médii, hodnotit a analyzovat činnost médií a informovat federální vládu i národní vlády, sledovat dodržování tiskového zákona a provádět aktivní informační politiku (směřovat obsahovou orientaci médií), řídit zmocněnce ve vybraných redakcích, sledovat zahraniční propagandu a její vliv na veřejné mínění, vyhodnocovat zahraniční média a spolupracovat se zahraničními novináři. Kromě toho ČÚTI a SÚTI vykonávaly správní činnost v oblasti periodického tisku, zejména jeho registraci, stanovení ekonomických nástrojů atd.

Úřady uplatňovaly následnou cenzuru. Tento systém vedl za normalizace k výrazné nivelizaci československé mediální produkce. Jeho základním stavebním prvkem byla autocenzurní aktivita (s režimem již neidentifikovaných) autorů a novinářů. Pouze u vybraných médií v některých případech (např. při výročních intervencích) přistupovaly úřady k režimu cenzury předběžné.

Prvního ředitele Českého úřadu pro tisk a informace Josefa Vohnouta vystřídal Josef Havlín (k 1. dubnu 1969). O půl roku později (od 1. září 1969) pak nastoupil do funkce ředitele úřadu Vlastimil Neubauer. Počet zaměstnanců úřadu byl schválen v celkovém stavu 121. Všechna opatření a sankce, která úřad uplatňoval vůči vydavatelům a šéfredaktorům, se sice po formální stránce opírala o platné právní normy, ale rozhodující byly požadavky tehdejšího oddělení stranické práce ve sdělovacích prostředcích ÚV KSČ (později oddělení masových sdělovacích prostředků).

D. Rozhlas a televize v lednu 1968 až dubnu 1969

Čs. rozhlas a Čs. televize v období Pražského jara ve svých vysíláních výrazně podporovaly politiku nového vedení KSČ v čele s Alexandrem Dubčekem. Uskutečňovaly přímé přenosy veřejných shromáždění, kde občané diskutovali s veřejnými činiteli o politické situaci. Jejich vysílání v období do srpna 1968 zahrnovala velké množství publicistických pořadů. Rozhlasová a televizní publicisté se ve své tvorbě vraceli do minulosti. Vyjadřovali se k otázkám našeho politického vývoje po únoru 1948. Rozhlas a televize vysílaly řadu diskusních pořadů, jejichž účastníci diskutovali o politické situaci v Československu. Důležité je v této souvislosti zdůraznit, že řada publicistů v té době působila v televizi, v rozhlasu a publikovala i v tisku (např. publicisté Karel Kyncl, Jiří Kantůrek, Ladislav Daneš, Jiří Ruml, Karel Pech, Vladimír Škutina, Vladimír Tosek, Karel Jezdinský, Jiří Dienstbier)

Aktiv komunistů Československé televize zaslal prvnímu tajemníku ÚV KSČ Dubčekovi 24. ledna rezoluci, v níž uvítal závěry lednového zasedání ÚV KSČ. V Čs. televizi se pak následně konala 31. ledna porada vedoucích pracovníků, na níž požadovali uvedení trezorových pořadů, oficiální ujasnění funkce televizního zpravodajství a publicistiky, obnovení diskusního pořadu Jiřího Kantůrka „Věc veřejná“, který byl zakázán na jaře 1967. Na konci února se konala celozávodní konference KSČ v Československé televizi. Její účastníci odmítali zásahy ÚV KSČ do televizní tvorby. Žádali programovou a ekonomickou samostatnost televize a její podřízenost pouze předsedovi vlády nebo příslušnému výboru Národního shromáždění, nikoliv ÚV KSČ. Na začátku dubna 1968 ústřední ředitel Čs. televize Jiří Pelikán zrušil dvě funkce programových náměstků. Tato místa zastávali Jaroslav Hondlík a Jiří Plachý, které do funkcí v roce 1965 dosadil aparát ÚV KSČ. V květnu 1968 komise Filmového a televizního svazu pod vedením režiséra Jiřího Krejčíka zahájila rehabilitace filmových a televizních pracovníků, kteří museli z politických důvodů v období 1948–1968 opustit svá místa. Celozávodní výbor KSČ v Čs. rozhlasu, který tak jako v Československé televizi podporoval polednovou politiku komunistické strany, se na své schůzi 28. května 1968 rozhodl požádat o odvolání ústředního ředitele rozhlasu Miloše Marka, který nastoupil do funkce v lednu 1967. Marko byl 25. července odvolán a na jeho místo nastoupil Zdeněk Hejzlar.

Dne 20. srpna 1968 byl povolán programový náměstek ústředního ředitele Čs. rozhlasu Rostislav Běhal do sekretariátu tajemníka ÚV KSČ Čestmíra Císaře, kde dostal důvěrnou informaci o tom, že se odpoledne bude konat zasedání ÚV, na němž se skupina protireformních členů politbyra pokusí odvolat Alexandra Dub-

čeka. Ten v tom případě hodlá vystoupit na manifestaci a rozhlas má zajistit přenos z této události. Rozhlasová pohotovost byla ale v 19 hodin zrušena, když bylo jisté, že se toho dne už demonstrace konat nebude.

Po 22. hodině zavolal Běhalovi ředitel Ústřední správy spojů Karel Hoffmann a povolal jej do svého úřadu a na místě mu sdělil, že země je obsazována vojsky zemí Varšavské smlouvy. Hoffmann dále požadoval, aby rozhlas odvysílal zprávu legalizující útok. Když Běhal tento krok odmítl, byl úkolem pověřen nedávný ředitel rozhlasu Miloš Marko.

Do rozhlasu mezitím dorazila informace o okupaci z jiného zdroje a technici, kteří právě sloužili, zajistili, že vysílání neskončí standardně o půlnoci, ale bude nadále pokračovat. Redaktoři, kteří se v té době v budově vyskytovali, se soustředili na odvysílání stanoviska ÚV KSČ. Od 1.30 hodin začal rozhlas (ústí hlasatele Vladimíra Fišera) vysílat na stanici Praha a na všech připojených vysílačích upozornění, aby posluchači nevypínali přijímače, probudili své sousedy a vyčkali důležité informace, která se v brzké době objeví ve vysílání. Těsně před druhou hodinou Vladimír Fišer provolání přečetl – éterem ovšem zaznělo jen několik první vět, protože Karlu Hoffmannovi se podařilo vysílání odpojit. Pouze rozhlas po drátě vysílal dále.

Vysílání rozhlasu bylo opět zahájeno ráno 21. srpna 1968 ve 4.30 hodin. Kromě základních informací bylo okamžitě – a pro většinu obyvatel poprvé v celém znění – přečteno stanovisko ÚV KSČ odsuzující vstup cizích vojsk na československé území. Od počátku se ve vysílání objevovaly výzvy ke klidu, k nástupu do práce, disciplíně a uvážlivosti, hlasatelé četli vzkaz Alexandra Dubčeka, informovali o raněných a padlých, vyzývali civilisty, aby nekladli vojskům marný odpor a zbytečně neprolévali krev.

Téhož dne začala vysílat ilegální vysílačka Vltava, která stranila okupačním vojskům. Její moderátoři a hlasatelé projevovali značnou neprofesionalitu, špatnou jazykovou úroveň, o to ale větší ideologickou a propagandistickou připravenost.

Po osmé hodině ranní rozhlas vysílal záznam projevu prezidenta republiky Ludvíka Svobody, který poskytla televize. Kolem 9.00 hod. vysílání na dobu přibližně dvou hodin umlklo. Prakticky až do 27. srpna 1968 bylo oficiálně vysílání Československého rozhlasu přerušeno. Rozhlas ovšem vysílal nadále z provizorních pracovišť – například ze studia 7, které se nacházelo v nepřehledné spleti budovy na Vinohradské třídě. Připravovalo se zatím vysílací pracoviště umístěné na Žižkově poblíž rozhlasového areálu administrativních budov v Jeseniově ulici. Dne 21. srpna 1968 hovořili k posluchačům mj. Jiří Dienstbier, Sláva Volný, Jiří Ruml, Jan Petránek, Karel Jezdinský, Ondřej Neff, Eva Kopecká.

Vinohradská budova Čs. rozhlasu byla 22. srpna 1968 zcela obsazena, odejít z ní museli všichni. Začalo se vysílat z krajských studií v Čechách, na Moravě, Slovensku (například rozhlasové studio v Liberci, odkud vysílali i Jan Tříska a Václav Havel) a koordinačního centra na pražském Žižkově. Boje u budovy Čs. rozhlasu na Vinohradské třídě si vyžádaly 15 mrtvých. Provizorní vysílání symbolicky skončilo 27. srpna večer projevem Alexandra Dubčeka po jeho návratu z Moskvy.

Československá televize začala 21. srpna v ranních hodinách vysílat z Měšťanské besedy Praze. Moderátorka Kamila Moučková informovala diváky o aktuálním dění. Sovětští vojáci obsadili nejdříve ředitelství televize na náměstí Maxima Gorkého. Dopoledne ukončili i činnost Měšťanské besedy. Televizní pracovníci poté vysílali ze studia v bývalém kině Skaut a z vysílače Cukrák. Po brzké nemožnosti pokračování práce na těchto místech připravili pracovníci televize několik improvizovaných studií po Praze, odkud se pak díky velkým schopnostem televizních techniků dařilo vysílat až do 26. srpna. Televize vysílala z Tesly Hloubětín, z administrativní budovy ČST na Zahradním Městě, z rozestavěného objektu z Kavčích hor, z Výzkumného ústavu A. S. Popova pro sdělovací techniku v Bráníku a z objektu ubytovny ministerstva vnitra na Petřinách. Televizní pracovníci zde diváky informovali o aktuálních událostech. Do studií přiváděli hosty, kteří se vyjadřovali k současné situaci. Nabádali občany ke klidu a rozvaze. Určitou dobu se dařilo vysílat i z mimopražských míst. Pracovníci brněnského televizního studia vysílali z vysílače Kojál. Skupina televizních pracovníků působila na vysílači Klet u Českého Krumlova. Z libereckého Ještědu bylo uskutečňováno vysílání s názvem Svobodný sever. Televizním pracovníkům se

povedlo řadu natočených reportážních materiálů odvézt do Vídně. Díky řediteli rakouské televize ÖRF Helmutu Zilkovi se pak tyto záběry dostaly do západní Evropy.

Sovětský svaz již na konci srpna 1968 požadoval odvolání z funkcí ředitelů Čs. rozhlasu Zdeňka Hejzlara a Čs. televize Jiřího Pelikána. Na jejich místa nastoupili vládní zmocněnci Odon Závodský a Bohumil Švec z aparátu ÚV KSČ. Hejzlara a Pelikána vláda z funkcí definitivně odvolala 25. září 1968. V podzimních měsících roku 1968 rozhlas a televize již fungovaly v podmínkách, kdy existovala cenzurní instituce Úřad pro tisk a informace. Řada předsrpnových publicistických pořadů z vysílání zmizela. Přesto se rozhlasoví a televizní publicisté stále snažili uplatňovat ve vysílání své názory na současné politické dění. Do ledna 1969 lze říci, že možnosti rozhlasové a televizní tvorby již byly zúžené, ale ještě nedocházelo k perzekuci zaměstnanců.

Změna nastala v lednu 1969 v souvislosti s úmrtím Jana Palacha. Čs. televize již v té době měla od prosince 1968 nového ústředního ředitele Josefa Šmídmajera. Televizní publicisté (Jiří Kantůrek, Jiří Svejkský, Vladimír Škutina, Ladislav Daneš, Karel Pech, Vladimír Tosek, Jiří Tonninger, Jindřich Fairaizl, Arnošt Frydrych, Karel Kyncl, Vladimír Branislav) se v pořadu „Slovo ke dni“ vyjádřili ke smrti Jana Palacha a situaci ve společnosti. Pro řadu z nich to bylo poslední vystoupení na televizní obrazovce před nedobrovolným odchodem. Ve stejný den 22. ledna skupina rozhlasových publicistů (Jiří Dienstbier, Věra Štovíčková, Jeroným Janíček, Karel Jezdinský, Čestmír Suchý a Stanislav Sigmund) vydala prohlášení, v němž v souvislosti se smrtí Jana Palacha vyjádřila podporu politickým představitelům Svobodovi, Dubčekovi, Smrkovskému, Černíkovi a dalším. Provolání podpořili publicisté a pracovníci československého zahraničního vysílání.

Federální výbor pro tisk a informace pak na konci ledna na základě usnesení vlády a ÚV KSČ rozhodl o okamžitých opatřeních v Čs. rozhlasu, Čs. televizi a tisku. Mezi opatření patřila také rozhodnutí, kteří publicisté by se již neměli objevovat ve vysílání. Začalo tak období odchodu významných publicistických osobností Pražského jara.

Československá televize odvysílala 28. března 1969 přímý přenos ze zápasu mistrovství světa v ledním hokeji Československa proti Sovětskému svazu. Po našem vítězství lidé oslavovali v ulicích Prahy. Došlo k rozbití výlohy kanceláře letecké společnosti Aeroflot na Václavském náměstí, přičemž se zřejmě jednalo o provokační akci Státní bezpečnosti a sovětské KGB. Federální výbor pro tisk a informace obvinil Československou televizi z rozpoutávání protisovětských nálad (televize vysílala zápas v přímém přenosu) a nařídil vyloučit z televizního vysílání všechny názory kritizující KSČ a Sovětský svaz. Předsednictvo ÚV KSČ se na svém zasedání 1. dubna 1969 zabývalo rolí sdělovacích prostředků v tomto incidentu. Konstatovalo, že se některá periodika vážně odchýlila od linie KSČ a Národní fronty. Kritika se týkala zejména týdeníku Listy, časopisu Reportér a periodika Čs. strany socialistické Zítřek.